

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

22 декември 1993 година*

„Равно заплащане на мъжете и жените – Професионални пенсии – Използване на статистически фактори, различаващи се в зависимост от пола – Ограничаване на действието във времето на Решението по дело C-262/88 Barber”

По дело C-152/91

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда, в приложение на член 177 от Договора за ЕИО, от страна на Industrial Tribunal, Leeds (Обединено кралство) в производството, висящо пред този съд между

David Neath

ищец

и

Hugh Steeper Ltd

ответник

относно тълкуване на член 119 от Договора за ЕИО и ограничаване на действието във времето на Решение на Съда от 17 май 1990 г., по дело Barber (C-262/88, Recueil, стр. I-1889),

СЪДЪТ,

в състав: г-н O. Due, председател, г-н G.F. Mancini, г-н J.C. Moitinho de Almeida, г-н M. Diez de Velasco, г-н D.A.O. Edward (председатели на състав), г-н C.N. Kakouris, г-н R. Joliet, г-н F.A. Schockweiler, г-н G.C. Rodríguez Iglesias, г-н F. Grévisse, г-н M. Zuleeg, г-н P.J.G. Kapteyn и г-н J.L. Murray, съдии,

генерален адвокат: W. Van Gerven,

секретар: г-н H. von Holstein, помощник-секретар, и г-жа D. Louterman-Hubeau, Главен администратор,

като има предвид писмените становища, представени:

- за David Neath – от Почитаемият Michael J. Beloff, QC, г-н Clive Lewis и г-жа Sarah Moore, barristers,

- за Hugh Steeper Ltd – от г-н David Pannick, barrister,

---

* Език на производството: английски.

- за правителството на Обединеното кралство – от г-н John E. Collins, Treasury Solicitor' s Department, в качеството на представител и от г-н Stephen Richards, barrister,
- за нидерландското правителство – от г-н B.R. Bot, главен секретар на Министерството на външните работи, в качеството на представител,
- за германското правителство – от г-н Ernst Roeder, Ministerialrat във Федералното министерство на икономиката, в качеството на представител,
- за ирландското правителство – от г-н Louis J. Dockery, Chief State Solicitor, в качеството на представител, и г-н Aindrias O' Caoimh, BL,
- за датското правителство – от г-н Joergen Molde, юридически съветник в Министерството на външните работи, в качеството на представител,
- за Комисията на Европейските общности – от г-ца Karen Banks, от Правната служба, в качеството на представител,

предвид изложеното в доклада за съдебното заседание,

след като изслуша становищата на г-н David Neath, на Hugh Steeper Ltd, на правителството на Обединеното кралство, представлявано от сър Nicholas Lyell, QC, Attorney General, г-н S. Richards и г-н N. Paines, barristers, и от г-н J.E. Collins – от Treasury Solicitor's Department, в качеството на представител, на нидерландското правителство, представлявано от г-н J.W. de Zwaan и г-н T. Heukels, заместник юридически съветници в Министерство на външните работи, в качеството на представители, на германското правителство, на ирландското правителство, представлявано от г-н J. Cooke SC и г-н A. O' Caoimh, BL, в качеството на представители, на датското правителство и на Комисията в съдебното заседание от 26 януари 1993 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 28 април 1993 г.

постанови настоящото

Решение

1. С определение от 13 май 1991 г., постъпило в Съда на 10 юни 1991 г., Industrial Tribunal, Лийдс е поставил на Съда, съгласно член 177 от Договора за ЕИО, три въпроса относно тълкуването на член 119 от Договора и на Решението на Съда от 17 май 1990 г. по дело Barber (C-262/88, Rec. стр. I-1889, наричано по-нататък „Решението по делото Barber”) относно ограничаване на неговото действие във времето.

2. Трите въпроса са възникнали в хода на съдебното производство между г-н David Neath и дружество Hugh Steeper Ltd относно правилата за предоставяне на пенсия от дружеството и прехвърляне на пенсионни права.

3. Г-н Neath е бил нает на работа от Hugh Steeper Ltd от 29 януари 1973 г. до 29 юни 1990 г., датата, на която той е съкратен. Към този момент той е бил на 54 години и 11 месеца. През този период той последователно е бил член на две частни професионални пенсионни схеми, управлявани от неговия работодател, като правата, придобити по първата схема, са били прехвърлени към схемата, на която той е бил член към момента, когато е освободен и която е била “външна схема” (тоест договорена извън държавната пенсионна схема, отнасяща се до доходите).

4. Съгласно правилата на тази външна схема, работниците или служителите от мъжки пол не могат да претендират за пълна пенсия от дадена компания докато не навършат 65 години, докато работниците и служителите от женски пол могат да получат пълна пенсия на 60-годишна възраст.

5. Всеки член обаче, може със съгласието на работодателя и на ръководството на схемата да се пенсионира по-рано по всяко време след като навърши 50 години и да получава пенсия, която се изплаща незабавно, но която се намалява съобразно продължителността на периода между действителната дата на пенсиониране и датата на нормалното пенсиониране. Ако работодателят или ръководството откажат да дадат съгласие, както те са постъпили в случая с г-н Neath, членът има право да притежава своите придобити пенсионни права, прехвърлени към друга пенсионна схема или да получава отсрочена пенсия, дължима на нормалната дата на пенсиониране, освен ако тогава той не избере да получи част от тази пенсия, превърната в капиталова сума.

6. Когато прави избора си, г-н Neath осъзнава въз основа на цифрите, дадени от схемата, че ако той избере прехвърляне на пенсионните си права, неговото финансово положение би било много по-благоприятно, ако Решението по делото Barber се тълкува в смисъл, че всеки пенсиониращ се работник или служител от мъжки пол, като самия него, след 17 май 1990 г. (датата на решението) има право да получи своята пенсия, преизчислена на същата база както съответния работник или служител от женски пол, по отношение на целия му трудов стаж. Ако тълкуването е, че това право може да бъде претендирано само по отношение на трудовия стаж, последващ тази дата, той би имал право на по-малка сума.

7. Г-н Neath забелязал също така, че и при двете тълкувания прехвърляната стойност във всички случаи ще бъде по-ниска, отколкото негов колега от женски пол би получил поради използването, при оценката на прехвърляната капиталова сума, на статистически фактори, основани на продължителността на живота, които се различават за мъжете и жените.

8. По същия начин, ако той би избрал отсрочена пенсия и поиска част от нея да бъде конвертирана в капиталова сума, той би получавал, поради тези същите статистически фактори, сума по-малка от тази, която би получавал негов колега от женски пол.

9. Като се позовава на принципа за равно заплащане за мъжете и жените, както е определен в член 119 от Договора и тълкуван от Съда в Решението по делото Barber, г-н Neath се обърнал към Industrial Tribunal, Leeds, като претендира същите права каквито имат жените в същата ситуация. При тези обстоятелства,

Industrial Tribunal, Leeds решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

“1. Член 119 и Решението по делото Barber имат ли единствено действие, даващо право на работник или служител от мъжки пол, чието трудово правоотношение приключва на или след 17 май 1990 г. на същата пенсия като тази, която той би получавал ако беше жена?

2. Дали същото се прилага към възможностите, с които той разполага в рамките на пенсионна та схема, а именно:

а) прехвърляне на обезщетения и

б) възможност за еднократно плащане?

3. В случай, че отговорът на първия или на втория въпрос, или и на двата е отрицателен, какво тълкуване, ако има такова, трябва да бъде дадено за

а) стажа му преди 17 май 1990 г., и

б) използваните в пенсионната схема статистически предположения, основани на пол?”

10. Посочва се и докладът от заседанието за по-пълно изложение на фактите по делото, процедурата и писмените становища, представени на Съда, които са посочени или разглеждани по-нататък, само доколкото са необходими за обосноваване на решението на Съда.

11. Преюдициалните въпроси могат да се сведат до два въпроса: а) тълкуване на Решението по делото Barber по отношение на ограничаване на неговото действие във времето и б) въпросът дали използването на статистически фактори, различаващи се в зависимост от пола в сферата на частните професионални пенсионни схеми, е съвместимо с член 119 от Договора.

Тълкуване на Решението по делото Barber по отношение ограничаване на неговото действие във времето

12. С първия и втория си въпрос и с първата част на третия въпрос националният съд иска изясняване на точното приложение на ограничението на действие във времето на Решението по делото Barber.

13. Както Съдът е заявил в своето решение от 6 октомври 1993 г. по дело Ten Oever/Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Glazenwassers-en Schoonmaakbedrijf (C-109/91, Rec. стр. I-0000 от Recueil), точният контекст, в който това ограничение е било наложено, е бил за обезщетения (по-специално пенсии), предвидени по частни професионални схеми, които се третират като заплащане по смисъла на член 119 от Договора.

14. Това решение отчита факта, че за тази форма на заплащане е характерно забавяне във времето между възникването на правото на пенсия, което настъпва

постепенно по време на трудовия стаж на работника или служителя и неговото действително плащане, което е отсрочено до определена възраст.

15. Съдът също така е взел предвид начина, по който професионалните пенсионни фондове се финансират и по този начин счетоводните връзки, съществуващи за всеки отделен случай между периодичните вноски и бъдещите суми, които ще бъдат изплащани.

16. С оглед мотивите, обяснени в точка 44 от Решението по делото Barber за ограничаване на неговото действие във времето, трябва да се уточни, че равното третиране по отношение на професионалните пенсии може да бъде претендирано само по отношение на обезщетенията, дължими по отношение на периоди на заетост, след 17 май 1990 г. (датата на Решението по делото Barber) в зависимост от изключението в полза на работници или на онези, претендиращи по тях, които са започнали съдебно производство преди тази дата или са предявили равностоен иск съгласно приложимия национален закон.

17. По отношение на прехвърлянето на обезщетения и възможностите за еднократно плащане, за които се отнася втория въпрос, тъй като по силата на Решението по делото Barber не може да има позоваване на член 119 с оглед поставяне под въпрос на финансовата база на пенсионните права, възникнали преди 17 май 1990 г. на основата на различна пенсионна възраст, то следва, в зависимост от обясненията по-долу, че неговата капиталова равностойност трябва непременно да подлежи на последствията на това времево ограничение.

18. Отговорът, който трябва да бъде даден на националния съд, трябва следователно да гласи, че по силата на Решението по делото Barber може да се обоснове прякото действие на член 119, за да се претендира равно третиране по отношение на професионалните пенсии само в случая на обезщетения, дължими по отношение на трудов стаж след 17 май 1990 г. в зависимост от изключения, които са благоприятни за работници или за онези, претендиращи такива, които са започнали съдебно производство преди тази дата или са предявили равностоен иск по приложимия национален закон. Стойността на прехвърлени обезщетения и възможностите за еднократно плащане са засегнати по същия начин.

б) Използването на статистически фактори, различаващи се в зависимост от пола в сферата на частни професионални пенсионни схеми.

19. Очевидно, че професионалната пенсионна схема, на която г-н Neath е бил член, когато е бил освободен, е схема с фиксирано обезщетение/последна заплата, която предвижда работници или служители, достигащи пенсионна възраст с определена пенсия, отговаряща на една шестдесета от тяхната последна заплата за всяка година трудов стаж.

20. Схемата е с принос в смисъл, че се финансира не само от вноски от работодателя, но и от вноски от страна на работниците или служителите.

21. Вноските на работниците или служителите съответстват на процент от заплатата, еднакъв за мъжете и жените.

22. Вноските на работодателя обаче, които се изчисляват общо, варират по време на периода, така че да покриват баланса на разходите за обещаните пенсии. Те също така са по-високи за работници или служители от женски пол, отколкото за тези от мъжки пол.

23. Тази променливост и неравенство се дължат на използването на статистически фактори в механизма за финансиране на схемата. Целта на професионалната пенсионна схема за възраст е да осигури изплащане на периодични пенсии в бъдеще, като финансовите средства на схемата, натрупани по време на финансирането, трябва да бъдат коригирани спрямо пенсиите, които, съгласно прогнозите, ще трябва да бъдат плащани. Оценките, необходими за задействане на тази система, се основават на редица обективни фактори, като възвръщане на инвестициите за схемата, процента на нарастване на заплатите и демографските прогнози и по-специално тези, които се отнасят до продължителността на живота на работниците.

24. Фактът, че жените живеят средно по-дълго от мъжете, е един от статистическите фактори, които се вземат предвид, когато се определя как да бъде финансирана въпросната схема. Това е така, тъй като работодателят трябва да плаща по-високи вноски за своите работници или служителки от женски пол, отколкото за тези от мъжки.

25. В случай на прехвърляне на придобити права и в случай, когато част от пенсията се преобразува в капитал (случаите, които са предмет на разглеждане по основните дела), фактът, че се вземат предвид различни статистически фактори, както бе току-що описано, води до това, че работниците или служителите мъже имат право на суми, по-ниски от тези, на които имат право работниците или служителите жени.

26. По същество, националният съд желае да знае дали тези различия са съвместими с член 119 от Договора. За да се отговори на този въпрос, то трябва да се определи дали прехвърлените обезщетения или възможностите за еднократно плащане съставляват заплащане по смисъла на този член.

27. Комисията твърди, че случаят наистина е такъв и че следователно всяка разлика в третирането, основана на пол, би била допустима само ако това е било обективно обосновано. Статистическите данни, базирани на продължителност на живота на двата пола, не съставляват, според нея, обективна обосновка, тъй като те отразяват осреднени изчисления на основата на цялото мъжко и женско население, където правото на равно третиране по отношение на заплащането е право, предоставено на работниците или служителите индивидуално и то не защото те принадлежат на дадена класа.

28. В тази връзка следва да се припомни, че съгласно установената съдебна практика, под заплащане по смисъла на втория параграф на член 119, се разбира всяко възнаграждение, независимо дали е в брой или в натура, независимо дали е незабавно или за в бъдеще, при условие че работникът го получава, макар и непряко, във връзка с неговото трудово правоотношение от своя работодател. Фактът, че някои обезщетения се изплащат след края на трудовото

правоотношение, не пречи да бъдат заплащани по смисъла на член 119 (вж. по-специално Решението по дело Barber, параграф 12).

29. Предположението, залегнало в този подход, е, че работодателят се задължава макар и едностранно, да заплаща на своя работник или служител определени обезщетения, или да му предостави конкретни преимущества и че на свой ред работниците или служителите очакват работодателят да им заплати тези обезщетения или да им осигури тези предимства. Всичко, което не е последица от този ангажимент и следователно не влиза в рамките на съответните очаквания на работниците или служителите, попада извън понятието за заплащане.

30. В контекста на професионалната пенсионна схема с фиксирано обезщетение, като въпросната по главното производство, задължението на работодателя към неговите работници или служители се отнася до заплащането в даден момент във времето на периодично изплащана пенсия, за която критериите за определяне са вече известни към момента на изпълнение на задължението и което съставлява заплащане по смисъла на член 119. Това задължение обаче няма непременно нещо общо с финансовите ангажименти, избрани да обезпечат периодичното заплащане на пенсията, които по този начин остават извън обхвата на приложение на член 119.

31. В схемите с принос финансирането се осигурява чрез вноски, направени от работниците или служителите, и такива, направени от работодателите. Вноските, направени от работниците или служителите, са елемент от тяхната заплата, тъй като те директно се приспадат от заплатата им, която по дефиниция е заплащане (вж. Решението от 11 март 1981 г., по дело Worringham 69/80, Recueil., стр. 767). Размерът на тези вноски трябва следователно да бъде еднакъв за всички работници или служители, мъже и жени, което всъщност е така по настоящото дело. Това не е така в случая на вноски от работодателя, които осигуряват адекватност на средствата, необходими да покрият разходите за обещаните пенсии, така че да обезпечат тяхното изплащане в бъдеще, което е по същество задължението на работодателя.

32. От това следва, че за разлика от периодичното заплащане на пенсии, разликата във вноските на работодателя, плащани за финансиране на схеми за фиксирано обезщетение, което се дължи на използването на статистически фактори, различни в зависимост от пола, не е визирано в член 119.

33. Това заключение неизбежно се разпростира върху конкретните аспекти, посочени в отправените въпроси, а именно превръщането на част от периодично изплащаната пенсия в капиталова сума и прехвърлянето на пенсионни права, стойността на които може да бъде определена само чрез референция към избраните финансиращи ангажименти.

34. Отговорът, който ще бъде даден на националния съд, трябва следователно да гласи, че използването на статистически фактори, различни в зависимост от пола при финансирани професионални пенсионни схеми не попада в обхвата на член 119 от Договора за ЕИО.

По съдебните разноски

35. Разноските, направени от правителствата на Нидерландия, Германия, Ирландия и Дания, от правителството на Обединеното кралство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища на Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски.

По изложените съображения Съдът реши:

в отговор на въпросите, поставени от Industrial Tribunal, Leeds, с определение от 13 май 1991 г.:

1. По силата на Решението от 17 май 1990 г. по дело Barber (C-262/88), може да се обоснове прякото действие на член 119 от Договора за ЕИО, за да се претендира равно третиране по отношение на професионални пенсии само във връзка с обезщетения, дължими на основание трудов стаж, придобит след 17 май 1990 г., в зависимост от изключения, които са по-благоприятни за работниците или за онези, претендиращи за такива, които са започнали съдебно производство преди тази дата или са завели равностоен иск по приложимия национален закон. Стойността на прехвърлени обезщетения и възможности за еднократни плащания са засегнати по същия начин.

2. Използването на статистически фактори, различаващи се в зависимост от пола, при финансирани професионални пенсионни схеми с фиксирано обезщетение не попада в обхвата на член 119 от Договора за ЕИО.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 22 декември 1993 година.

Подписи